

Η εκλογή Βοηθών και Τιτουλαρίων Επισκόπων της Ελλάδος κανονικώς και νομικώς

[Ορθοδοξία](#) / [Θρησκευτική ζωή](#)

1. Η Κανονικότης

Ο όρος «Βοηθός ή Τιτουλάριος Επίσκοπος» δεν συναντάται εις την παλαιάν Κανονικήν πράξιν της Εκκλησίας μας. Όμως υπάρχουν ιεροί Κανόνες που ομιλούν δι' Επισκόπους, οι οποίοι μετέχουν μόν της τιμής του επισκοπικού ονόματος, είναι όμως υπό τον κυριάρχην Επίσκοπον και δεν έχουν αρμοδιότητα να χειροτονούν Διακόνους και Πρεσβυτέρους, χωρίς την άδεια του Κυριάρχου Επισκόπου. Όπως επίσης υπάρχουν Κανόνες που γνωρίζουν Επισκόπους, οι οποίοι δεν είναι εις τύπον των 12 Αποστόλων, ως είναι πάντες οι Επαρχιούχοι Επίσκοποι, αλλ' εις τύπον των 70 Αποστόλων.

Τέτοιοι Κανόνες είναι ο Η΄ της Α΄ Οικουμενικής Συνόδου, ο Β΄ της Δ΄ Οικουμενικής Συνόδου, ο ΙΔ΄ της Ζ΄ Οικουμενικής, ο ΙΓ΄ της Αγκύρας, ο ΙΔ΄ της Νεοκαισαρείας, ο Γ΄ της Αντιόχειας, ο ΝΖ΄ της Λαοδικίας. Επίσης υπάρχει και η σχετική Κανονική Επιστολή του Μ. Βασιλείου Προς τους Χωρεπισκόπους.

Οι παραπάνω Επίσκοποι ονομάζονται από τους ιερούς Κανόνες:

- α) Επίσκοποι «εν κώμαις»
- β) Επίσκοποι «εν χώραις»
- γ) «Χωρεπίσκοποι»
- δ) Επίσκοποι «ψιλώ ονόματι» και
- ε) Επίσκοποι «τιμής ένεκεν».[1]

Διά τους «τιμής ένεκεν» Επισκόπους, γράφει χαρακτηριστικά ο ιστορικός Σωζόμενος· «Βάρσος και Ευλόγιος, οι και Επίσκοποι άμφω ύστερον εγενέσθην ου πόλεώς τίνος, αλλά τιμής ένεκεν, ανταμοιβής ώσπερ των αυτοίς πεπολιτευμένων, χειροτονηθέντες εν τοις ιδίοις Μαναστηρίοις, όν τρόπον και Λάζαρος ο δηλωθείς».[2]

Επίσης δεν πρέπει να λησμονούμε ότι στο διάβα των αιώνων οι θεσμοί της Εκκλησίας μας εξελίσσονται και αναλόγως διαμορφώνονται ή και ονομάζονται. Δεν θα θυμίσω την εξέλιξη των Μυστηρίων Χρίσματος, Μετανοίας και της θείας Λειτουργίας, ως προς τον τρόπον τελέσεως και το πρόσωπον του λειτουργού. Θα σταθώ όμως στην εξέλιξη του θεσμού του Επισκόπου, ως την περιγράφει ο αείμνηστος Καθηγητής Βασίλειος Στεφανίδης,[3] και θα υπενθυμίσω την εξής σημερινή πραγματικότητα· Εγώ σήμερα ονομάζομαι από την Εκκλησία μας και τους Νόμους του Κράτους Μητροπολίτης· Στην καθημερινή Λειτουργική πράξι μνημονεύομαι από τους λειτουργούντας ιερείς και διακόνους Αρχιεπίσκοπος· Στην Κανονική πραγματικότητα όμως ούτε το ένα είμαι ούτε το άλλο. Είμαι ένας επαρχιούχος Επίσκοπος. Και όμως ουδέν κανονικόν ζήτημα δημιουργείται.

Διά τούτο και στο θέμα τούτο, της εκλογής Βοηθών ή Τιτουλαρίων Επισκόπων, δεν πρέπει να μείνωμε στις ονομασίες αλλά στην ουσία. Και η ουσία είναι μία : Ότι απ αρχής εις την Ορθόδοξον Εκκλησίαν μας υπήρχαν και υπάρχουν υπό τον κυριάρχην Επίσκοπον και Επίσκοποι «ψιλώ ονόματι»[4] με διάφορες ονομασίες.

2. Η πράξις της Εκκλησίας μας σήμερα

Πάντα τα ανωτέρω έδειξαν ότι η Εκκλησία μας στην ποιμαντική της πορεία και διακονία διά την σωτηρίαν των ανθρώπων εχρησιμοποίησε πλην των κυριάρχων Επισκόπων και Κληρικούς που έφεραν μεν τον Επισκοπικόν βαθμόν, αλλά δεν είχαν την κυριαρχικήν επισκοπικήν εξουσίαν. Παραδείγματος χάριν· Γράφει ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης: «Τον Μελέτιον[5] εξετασθέντα κατεδίκασεν η α΄ Σύνοδος εν τω Λυκώ διατρίβειν, ψιλόν όνομα Επισκοπής έχοντα».[6]

Έτσι σήμερα πάντα τα Πατριαρχεία και αι Αυτοκέφαλοι Εκκλησΐαι έχουν και Βοηθούς Επισκόπους ή Τιτουλαρίους Επισκόπους και Μητροπολίτας. Αξιοσημείωτον είναι ότι και η Εκκλησία της Κύπρου, η οποία ανέκαθεν διετήρει τον θεσμόν των Χωρεπισκόπων, εσχάτως (από 2007) εξέλεξε και χειροτόνησε και δύο Επισκόπους, τους ηγουμένους των Μονών Μαχαιρά και Αγίου Νεοφύτου, «τιμής ένεκεν».Θεωρώ περιττόν να σημειώσω, ότι και η Εκκλησία της Ελλάδος έχει από πολλών ετών Βοηθούς Επισκόπους (εννέα), Τιτουλαρίους Επισκόπους, (τέσσαρες) και Τιτουλαρίους Μητροπολίτας (ένδεκα).[7]

3. Η Νομιμότητα

α΄. Το θέμα της Εκλογής και χειροτονίας Τιτουλαρίων Επισκόπων είναι καθαρά εσωτερικό θέμα της Εκκλησίας και διά τούτο η Πολιτεία δεν έχει δικαίωμα να εισέλθη εις τα εσωτερικά της Εκκλησίας και να εμποδίση αυτήν να χρησιμοποιήση βασικόν εκκλησιαστικόν θεσμόν της, που αναφέρεται στην ουσία της Εκκλησίας

και στο καθόλου σωτηριολογικό και ποιμαντικό της έργον, ως είναι ο θεσμός του Επισκόπου. Αντιθέτως μάλιστα. Οσάκις η Εκκλησία εζήτησε από την Πολιτεία την θεσμοθέτησι θέσεων βοηθών Επισκόπων, αυτή εθεσμοθέτησαν τοιαύτας θέσεις.[8]

β.' Δυνατόν να τεθή υπό τινος ζήτημα περί της μισθοδοσίας των Τιτουλαρίων Επισκόπων. Όμως είναι και το ζήτημα τούτο λελυμένον. Διότι δεν δημιουργούνται νέες θέσεις. Οι Τιτουλάριοι Επίσκοποι θα συνεχίζουν να λαμβάνουν τον λαμβανόμενον μισθόν της θέσεως που ήδη κατέχουν, του Διευθυντού Εκκλησιαστικής ή Κρατικής Υπηρεσίας[9], του Ιεροκήρυκος ή του Εφημερίου. Διά τούτο η Ελληνική Πολιτεία δεν έχει ενδιαφέρον ούτε μπορεί να αντιδράση διά τούτο εις την εκλογήν Τιτουλαρίων Επισκόπων. Άλλωστε τούτο έχει από ετών αποδεχθή η Πολιτεία εις την πράξιν.

Διά τούτο και εφ' όσον σήμερα η Εκκλησία μας κρίνει σκόπιμον και ωφέλιμον να

έχη και «Τιτουλάριους Επισκόπους», προφανώς διά να μη συγχέωνται με τους νομοθετημένους «βοηθούς Επισκόπους, κάλλιστα μπορεί και πρέπει να προβή εις την εκλογήν και την χειροτονίαν όσων έχει ανάγκην.

Υποσημειώσεις:

1. Ίδετε; Ράλλη - Ποτλή, Σύνταγμα Θείων και Ιερών Κανόνων, εκδόσεις ΓΡΗΓΟΡΗ, Τόμος Δ', σελίδες 275277, Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, Αρχιεπισκόπου Αθηνών, Περί Χωρεπισκόπων και τιτουλαρίων αρχιερέων εν τη Ορθοδόξω Εκκλησία, Αθήναι 1935, Επισκόπου Ταλαντίου (νύν Μητροπολίτου Καλαβρύτων και Αιγιαλείας) Αμβροσίου, Τιτουλάριοι Επίσκοποι και Μητροπολίται εις την Εκκλησίαν της Ελλάδος από του: έτους 1914 μέχρι σήμερα, εν · ΕΚΚΛΗΣΙΑ, 1/15 Οκτωβρίου 1976, σελίδες 384-390, Χριστιανική και Ηθική Εγκυκλοπαίδεια, Τόμος 12ος, λήμμα Χωρεπίσκοπος, στήλη 451 κ. έξ.και την εις αυτά αναφερομένην Βιβλιογραφίαν.

2. Αρχιεπισκόπου Αθηνών Χρυσοστόμου (Παπαδοπούλου), Περί Χωρεπισκόπων... σελ.11 καί εξής.

3. Βασιλείου Στεφανίδου, Εκκλησιαστική ιστορία, Απ' αρχής μέχρι σήμερα, Έκδοσις ΑΣΤΗΡ, Αθήναι 1948, σελ.34 κ.έξ.

4. ΠΗΔΑΛΙΟΝ, σελίς 135, υποσημείωσις 1.

5. Προφανώς πρόκειται περί λανθασμένης γραφής του ονόματος του Επισκόπου Λυκοπόλεως Μελιτίου, ο οποίος εδημιούργησε στην Αλεξάνδρεια το γνωστό Μελιτιανόν σχίσμα. Ίδετε· Βασιλείου Στεφανίδη, Εκκλησιαστική Ιστορία, σελίδες 79,157 κ. έξ., και 158, υποσημείωσις 4.

6. Ερμηνεία του Αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου εις τον Η' Κανόνα της Α' Οικουμενικής Συνόδου. ΠΗΔΑΛΙΟΝ, σελίς 134, υποσημείωσις 2.

7. Δίπτυχα της Εκκλησίας της Ελλάδος 2013,σελίς 370. Ίδετε και το άρθρον 68, του Νόμου 590/1977, το οποίον γνωρίζει και αναγνωρίζει την ύπαρξίν των.

8. Ίδετε: Αρθρον 36 του Καταστατικού Νόμου της Αυτοκεφάλου Εκκλησίας της Ελλάδος του 1923, το οποίον διετηρήθη σε ισχύν διά του άρθρου 7 του Νομοθετικού Διατάγματος της 26ης Σεπτεμβρίου 1925 Περί συστάσεως Διαρκούς Ιεράς Συνόδου και συμπληρώσεως και τροποποιήσεως του Καταστατικού Νόμου της 31121923, Άρθρον 35 του Α. Ν. 1672 /1939 Περί τροποποιήσεως του Α.Ν. 1363/1939, Άρθρον 33 του Νόμου 671/1943 Περί Καταστατικού Χάρτου της Εκκλησίας της Ελλάδος. Σημειώνω ακόμη, ότι με το άρθρον 68 του Νόμον 590/77, εμμέσως κατηργήθησαν μέν αι θέσεις των υπάρχόντων Τιτουλαρίων

Μητροπολιτών ή Επισκόπων και των βοηθών Επισκόπων, όπερ δηλώνει και την αναγνώρισιν της υπάρξεώς τους και στην Εκκλησία της Ελλάδος, αλλά με το άρθρον 13 του Νόμου 1951/1991 εθεσπίσθησαν 10 θέσεις βοηθών Επισκόπων. Επίσης με το άρθρο 15, παράγραφος 8 στ', του Νόμου 2817/2000 ενομοθετήθησαν τρεις ακόμη θέσεις Βοηθών Επισκόπων. Τέλος πιστεύω ότι και η διάταξις του άρθρου 58, του Νόμου 590/77, ένα είδος Τιτουλαρίων Επισκόπων και Μητροπολιτών Θεσπίζει.

9. Κατάλληλον στιγμήν θεωρώ ενταύθα να υπενθυμίσω ότι η Εκκλησία μας πρέπει να σκεφθή να εκλέξη Τιτουλαρίου Επισκόπους και τους Διευθυντάς της θρησκευτικής Υπηρεσίας των ενόπλων Δυνάμεων και της Ελληνικής Αστυνομίας, όταν αυτοί είναι άγαμοι και έχουν τα Κανονικά και νόμιμα προσόντα, διά να επιτελούν καλύτερα τα ποιμαντικό τους έργον.

Πηγή: Εφημερίδα «Ορθόδοξος Τύπος», Εβδομαδιαία Έκδοσις της Πανελληνίου Ορθοδόξου Ενώσεως (Π.Ο.Ε.), αριθμός φύλλου: 1957, Αθήναι, 4 Ιανουαρίου 2013.

<http://bit.ly/12lnRYg>